

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.004.01.2016
P/16/085

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie
ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin
T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11
llu@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/16/085 – Funkcjonowanie policyjnych izb dziecka

Okres objęty kontrolą Lata 2013 – 2015

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Kontrolerzy 1. Barbara Koszałka, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 98544 z dnia 29.03.2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

2. Anna Kowalska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98543 z dnia 29.03.2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 3-4)

Jednostka kontrolowana Komenda Wojewódzka Policji, ul. Gabriela Narutowicza 73, 20-019 Lublin (dalej: KWP albo Komenda)

Kierownik jednostki kontrolowanej Inspektor Paweł Dobrodziej, Komendant Wojewódzkiej Policji w Lublinie od 11.02.2016 r. Wcześniej funkcję tę pełnili: inspektor Igor Parfieniuk (od 9.02.2012 r. do 1.04.2013 r.), inspektor Mirosław Sokal (p.o. Komendanta od 2.04.2013 r. do 20.06.2013 r.), inspektor Michał Domaradzki (od 21.06.2013 r. do 2.09.2014 r.), nadinspektor Dariusz Działo (od 2.09.2014 r. do 24.12.2015 r.) oraz inspektor Mirosław Sokal (p.o. Komendanta od 25.12.2015 r. do 10.02.2016 r.).

(dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ w kontrolowanych latach organizację i działalność Policyjnej Izby Dziecka Wydziału Konwojowego KWP w Lublinie² (dalej: Izba Dziecka lub Placówka) w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W latach 2013-2015 przestrzegano w działaniu Izby Dziecka przepisów, z których wynikały prawa przysługujące nieletnim przebywającym w Placówce. W szczególności dotyczyło to: legalności umieszczenia i przestrzegania dopuszczalnego czasu pobytu, udzielania informacji o przysługujących prawach oraz o obowiązujących podczas pobytu zasadach, w tym: karach, nagrodach, porządku dnia oraz wyposażeniu Izby Dziecka w urządzenia monitorujące.

Techniczne środki stosowane w Placówce zapewniały bezpieczeństwo zarówno nieletnim, jak i funkcjonariuszom Policji pełniącym służbę.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Izba Dziecka funkcjonuje w strukturze Wydziału Konwojowego KWP w Lublinie od 1.10.2013 r. W okresie od 1.01.2013 r. do 30.09.2013 r. - w strukturze Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

Organizacja Izby Dziecka, pod względem lokalowym i wyposażenia, zapewniała odpowiednie warunki, zgodne z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (dalej: rozporządzenie w sprawie pomieszczeń policyjnych izb dziecka)³. W szczególności nieletnim zapewniono: poszanowanie intymności w czasie pobytu (w węzłach sanitarnych oraz podczas sprawdzania odzieży i osoby); możliwość rekreacji na świeżym powietrzu; dostępność zajęć wychowawczych, dostosowanych do wieku; odpowiednią odzież i środki czystości oraz posiłki. Umożliwiano im także kontakty z rodzicami, opiekunami prawnymi, obrońcami oraz zagwarantowano prawo do składania skarg i wniosków (nieletni w badanym okresie z prawa tego nie korzystali).

Wydatki poniesione w badanych latach na utrzymanie Izby Dziecka, w tym w 2013 r. i 2014 r. na pierwsze wyposażenie, w związku z usytuowaniem jej w nowo wybudowanym budynku VII Komisariatu Policji w Lublinie, zapewniły prawidłową realizację celów Placówki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Zgodność działania policyjnych izb dziecka z obowiązującym prawem

Opis stanu
faktycznego

1.1. Legalność umieszczania, wydawania, przekazywania lub zwolnienia nieletnich z Policyjnej Izby Dziecka oraz okresu ich pobytu w placówce

W latach 2013-2015 w Izbie Dziecka⁴ umieszczonych zostało łącznie 872 nieletnich (odpowiednio: 357, 294, 221 w poszczególnych latach), w tym:

- 274 nieletnich (31,4%), co do których istniało uzasadnione podejrzenie, że popełnili czyn karalny, a zachodziła uzasadniona obawa ukrycia się lub zatarcia śladów tego czynu (art. 32g § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich⁵ - dalej: ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich);
- 321 nieletnich (36,8%) zatrzymanych w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich, młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym, na czas niezbędny do przekazania nieletniego do właściwego schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż pięć dni (art. 32g § 9 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich);
- 277 nieletnich (31,8%) w związku z przerwą w konwoju albo w doprowadzeniu, lecz nie dłużej niż na 24 godziny lub na polecenie sądu rodzinnego, wydane w formie postanowienia, na czas niezbędny do wykonania określonych

³ Dz. U. z 2012, poz. 638 ze zm.

⁴ Zarówno gdy pozostawała w strukturach Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie oraz Wydziału Konwojowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie.

⁵ Dz. U. z 2014 r., poz. 382 ze zm.

czynności procesowych, nieprzekraczający 48 godzin (art. 32h § 1-4 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).

(dowód: akta kontroli str. 20)

Na podstawie losowo wybranej dokumentacji nieletnich, prowadzonej przez Izbę Dziecka (po 20 spraw z lat 2013, 2014 i 2015), stwierdzono, że:

- 25 osób podejrzanych było o popełnienie czynu karalnego, w związku z obawą ukrycia się lub zatarcia śladów czynu, na podstawie art. 32g § 1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Struktura wiekowa tych nieletnich przedstawiała się następująco: dwóch miało ukończone 14 lat, ośmiu - 15 lat, dziesięciu - 16 lat, pięciu - 17 lat. Ich czas pobytu w Placówce wynosił: w przypadku 14 nieletnich – poniżej 24 godzin; 10 nieletnich - powyżej 24 godzin, lecz nie przekroczył 48 godzin oraz w jednym przypadku - powyżej 48 godzin, lecz nie przekroczył pięciu dni, a nieletni ten został wydany Wydziałowi Konwojowemu KWP w celu przekonwojowania do Schroniska dla nieletnich w Dominowie. Dwudziestu trzech nieletnich zostało zwolnionych z Izby Dziecka i przekazanych rodzicom (lub opiekunom) albo młodzieżowemu ośrodkowi wychowawczym (lub innym instytucjom opiekuńczym), a dwóch nieletnich zostało przekazanych do Schroniska dla nieletnich w Dominowie. Czas, jaki upłynął pomiędzy zatrzymaniem nieletniego, a jego umieszczeniem w Izbie Dziecka nie przekraczał 7 godzin i 45 minut, poza jednym przypadkiem, gdy przekroczył 24 godziny,
- na podstawie nakazu doprowadzenia, wydanego przez sąd rodzinny w celu umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, zatrzymanych a następnie umieszczonych w Izbie Dziecka zostało 22 nieletnich w wieku: 13 lat – jeden, 15 lat – siedmiu, 16 lat – trzech, 17 lat – ośmiu, 18 lat – dwóch, 19 lat – jeden. Ich czas pobytu był nie dłuższy niż: 24 godziny w przypadku ośmiu nieletnich, 48 godzin w przypadku 10 nieletnich, do trzech dni – w przypadku trzech nieletnich i do czterech dni – w jednym przypadku. Nieletni zostali przekazani osobom reprezentującym młodzieżowe ośrodki wychowawcze lub Wydziałowi Konwojowemu KWP w celu przetransportowania do ośrodków lub do zakładów poprawczych. Czas, jaki upłynął pomiędzy zatrzymaniem nieletniego, a jego umieszczeniem w Izbie Dziecka nie przekraczał 4 godzin i 30 minut, poza jednym przypadkiem wynoszącym 15 godzin i 35 minut,
- 13 nieletnich umieszczono w związku z zatrzymaniem w trakcie samowolnego pobytu poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym (schroniskiem dla nieletnich albo zakładem poprawczym). Struktura wiekowa tych nieletnich (od 15 do 19 lat) obejmowała: dwóch nieletnich, którzy ukończyli 15 lat, czterech - 16 lat, czterech - 17 lat, dwóch - 18 lat i jeden - 19 lat. Czas pobytu w Placówce wynosił: do 24 godzin w siedmiu przypadkach, do 48 godzin – w czterech przypadkach, do trzech oraz do czterech dni – po jednym przypadku. Nieletni zostali przekazani wychowawcom z młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Czas, jaki upłynął pomiędzy zatrzymaniem nieletniego, a jego umieszczeniem w Izbie Dziecka nie przekraczał 9 godzin i 16 minut, poza jednym przypadkiem, gdy wyniósł 12 godzin i 15 minut.

(dowód: akta kontroli str. 21-32)

We wszystkich przypadkach nieletni zostali zatrzymani przez Policję, która odnotowała ten fakt (w tym datę i godzinę) w protokole zatrzymania. Po zatrzymaniu nieletniego Policja, w czasie nieprzekraczającym 24 godzin, powiadamiała o tym zdarzeniu właściwy sąd rodzinny (następowało to osobiście albo przy użyciu telefonu, faksu lub pocztą elektroniczną), co również było odnotowywane w protokole. Nieletni byli informowani przez funkcjonariusza Policji o: przyczynie zatrzymania oraz przysługujących prawach (m.in.: złożenia zażalenia do sądu rodzinnego na czynności naruszające jego prawa, skorzystania z pomocy adwokata, odmowy składania wyjaśnień lub odpowiedzi na poszczególne pytania, kontaktu

z rodzicem lub opiekunem). W protokole zatrzymania odnotowywano także: datę i godzinę umieszczenia nieletniego w Izbie Dziecka (ze wskazaniem funkcjonariusza Policji, któremu został przekazany), datę i godzinę zwolnienia oraz osobę, której został przekazany. W przypadku gdy podstawą zatrzymania był nakaz sądu rodzinnego, w aktach nieletniego znajdowała się jego kopia. Przyjęcie nieletniego do Izby Dziecka, jego przekazanie oraz zwolnienie, odbywało się na podstawie stosownego nakazu (przyjęcia, przekazania, zwolnienia). W chwili przyjęcia nieletniego do Izby Dziecka sporządzana była notatka służbowa, w której zamieszczano informacje na temat m.in.: wyglądu zewnętrznego i stanu higienicznego nieletniego, stanu zdrowia i napięcia nerwowego, okoliczności i powodów zatrzymania, instytucji w dyspozycji której pozostawał, potwierdzenia (za pomocą podpisu) zapoznania się nieletniego z regulaminem pobytu w Placówce, prawami i obowiązkami, porządkiem dnia oraz wyposażeniem w urządzenia monitorujące, służące obserwacji i rejestrowaniu obrazu. Przedmioty będące

w posiadaniu nieletniego w chwili zatrzymania były przyjmowane do depozytu Izby Dziecka, a kwit depozytowy umieszczano w jego aktach osobowych. W celu ustalenia sytuacji opiekuńczo-wychowawczej nieletnich, warunków socjalno-bytowych, materialnych, ewentualnych symptomów demoralizacji (np. nałogów, dotychczasowych zatrzymań przez Policję, czynów karalnych, spraw sądowych) funkcjonariusze Placówki przeprowadzali z nimi rozmowy, których wynik utrwalano w postaci notatki. W każdym skontrolowanym przypadku kierowano do sądu rodzinnego informację, sporządzaną przez Naczelnika Wydziału Konwojowego KWP, dotyczącą nieletniego (jego sytuacji rodzinnej, przyczynach umieszczenia w Izbie Dziecka oraz zachowaniu w czasie pobytu).

(dowód: akta kontroli str. 21-32, 64, 157-176)

1.2. Spełnianie przez Policijną Izbę Dziecka wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie policyjnych izb dziecka

Izba Dziecka była usytuowana na ostatniej kondygnacji (III piętrze) budynku VII Komisariatu Policji w Lublinie przy ul. Wyżynnej, który został oddany do użytkowania 5.12.2013 r., na podstawie decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego miasta Lublin.

(dowód: akta kontroli str. 185)

Budowa VII Komisariatu Policji i Izby Dziecka wynikała z faktu zajmowania przez VII Komisariat tymczasowych pomieszczeń, niezapewniających odpowiednich warunków pracy, a w przypadku Izby Dziecka – pomieszczeń po byłym areszcie deportacyjnym przy ul. Północnej 3. Budowa, której wartość kosztorysowa wynosiła 15.623,1 tys. zł, była dofinansowana środkami Województwa Lubelskiego w kwocie 7.500 tys. zł na podstawie porozumienia z 19.02.2010 r., a nieruchomość

przy ul. Wyżynnej została przekazana w 2011 r. przez Prezydenta miasta Lublin w odpłatny trwały zarząd KWP.

(dowód: akta kontroli str. 180-184)

Kontrole roczne budynku przy ul. Wyżynnej, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶, które odbyły się w 2015 r. i 2016 r. z udziałem komisji złożonej z osób posiadających uprawnienia budowlane, nie wykazały nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 186-196)

Łączna powierzchnia Izby Dziecka wynosiła 566,04 m² i składała się z 26 pomieszczeń oraz centralnie położonego korytarza. Wejście do pomieszczeń Placówki było możliwe z dwóch klatek schodowych, dwójgiem drzwi wejściowych. W skład Izby Dziecka wchodziły następujące pomieszczenia: znajdujący się przy drzwiach wejściowych pokój dyżurnego, spacerniak, palarnia, pokój odwiedzin, pokój kierownika Izby Dziecka, siedem dwuosobowych sypialni, izolatka (pomieszczenie pojedynczej sypialni), węzeł sanitarny dla nieletnich (WC, łazienka z natryskami i umywalkami), węzeł sanitarny dla personelu, pokój przyjęć nieletnich (posiadający osobny węzeł sanitarny oraz przebieralnię), pokój lekarski, pomieszczenie kuchenne, jadalnia, świetlica (z wydzieloną, zamykaną kratami siłownią), magazyn depozytów, szatnia personelu, pokój wychowawców, pomieszczenie porządkowe i gospodarcze oraz magazyn brudnej pościeli. Wszystkie pomieszczenia były czyste, uporządkowane, wyposażone w nowe, niezniszczone sprzęty. Drzwi do tych pomieszczeń były oznakowane tabliczką z podaniem nazwy i numeru.

(dowód: akta kontroli str. 69-71, 197-198, 199-224)

W sypialniach znajdowały się jednoosobowe miejsca do spania, wyposażone w materace, pozbawione ostrych kantów. Nie wprowadzono podziału na sypialnie dla dziewcząt i dla chłopców, lecz rozmieszczając nieletnich, przestrzegano zasady lokowania w jednej sypialni osób tej samej płci.

Wszystkie okna Izby Dziecka były z zewnątrz zabezpieczone kratami stalowymi, a od wewnątrz stalową siatką (poza: dyżurką, pokojem kierownika, pokojem wychowawców, szatnią), podobnie jak kaloryfery i punkty oświetleniowe.

Toalety i łazienki dla nieletnich zapewniały poszanowanie intymności. Urządzenia sanitarne (umywalki, sedesy, prysznice) wykonane były ze stali.

Świetlica wyposażona była w meble, sprzęt audiowizualny, sprzęt do gier i zabaw, siłownię, podręczną biblioteczkę, materiały dydaktyczne. Wychowawcy zatrudnieni w Placówce opracowali szereg sposobów prowadzenia zajęć z nieletnimi, z wykorzystaniem dobranych do wieku krzyżówek, łamigłówek, rebusów, dyktand. Dodatkowo w stosunku do wszystkich pensjonariuszy przeprowadzano testy służące m.in. poznaniu osobowości, ewentualnych nałogów oraz stosunków rodzinnych nieletniego.

Posiłki dostarczane były przez firmę zewnętrzną, na podstawie zamówień składanych stosownie do liczby przebywających w Placówce nieletnich. Porcje dostarczane były w naczyniach jednorazowych, z jednorazowymi sztućcami. O tygodniowym jadłospisie informowano nieletnich przez wywieszenie go w pomieszczeniu jadalni. Placówka, poza jadalnią, posiadała w pełni

⁶ Dz. U. z 2016 r., poz. 290

wyposażone pomieszczenie kuchenne, w którym możliwe było odgrzanie posiłków oraz przygotowanie napojów.

Izba Dziecka posiadała ponadto: pokój do przyjęcia nieletnich (z dodatkowym węzłem sanitarnym), pokój dla lekarza, pokój odwiedzin, miejsce spacerowe (pozbawione zadaszania) umożliwiające rekreację na świeżym powietrzu oraz palarnię, którą udostępniano osobom pełnoletnim.

Czysta bielizna pościelowa przechowywana była w magazynie, zaś brudna gromadzona w osobnym pomieszczeniu. Odzież osób umieszczonych w Izbie Dziecka przechowywano w magazynie depozytów, w szafach osobnych dla każdego zatrzymanego. W miejsce własnej odzieży nieletnim wydawano dresy, podkoszulki, skarpety, obuwie oraz piżamy i osobistą bieliznę dostosowaną do płci, wzrostu i pory roku. Funkcjonariusze posiadali własną szatnię i pokój.

(dowód: akta kontroli str. 199-224, 225-229)

Placówka była prawidłowo wyposażona w instalację umożliwiającą nieletnim przywołanie funkcjonariusza, a funkcjonariuszom zasygnalizowanie zagrożenia spowodowanego przez osadzonych. Wymogi bezpieczeństwa spełniały drzwi wejściowe do Izby Dziecka oraz drzwi do pomieszczeń, w których przebywali nieletni (sypialnie, izolatka). Bezpieczeństwu nieletnich i funkcjonariuszy Policji służył zainstalowany system telewizji przemysłowej (monitoring), którym objęte były: sypialnie, korytarz, izolatka, spaceriak, świetlica oraz klatka schodowa przed wejściem do Izby Dziecka. Nie zainstalowano go natomiast w innych pomieszczeniach w szczególności w: toalecie nieletnich, pokoju przyjęć, gabinecie lekarskim.

(dowód: akta kontroli str. 199-224, 225-229)

1.3. Przestrzeganie praw nieletnich umieszczonych w Policyjnej Izbie Dziecka

Postanowienia regulaminu pobytu nieletnich umieszczonych w Izbie Dziecka były zgodne z treścią załącznika nr 12 do rozporządzenia w sprawie pomieszczeń policyjnych izb dziecka. Regulamin wraz z wykazem instytucji stojących na straży praw nieletnich, wywieszony był we wszystkich sypialniach, świetlicy, izolacie, jadalni oraz pokoju przejęć nieletnich. Podczas przyjęcia do Placówki nieletni, w trakcie rozmowy z funkcjonariuszem, informowani byli o prawach i obowiązkach, szczegółowym porządku dnia, regulaminie pobytu oraz wyposażeniu pomieszczeń w urządzenia monitorujące. Potwierdzali ten fakt podpisem w kwestionariuszu przyjęcia oraz w karcie zapoznania się z prawami i obowiązkami (podając datę oraz godzinę).

(dowód: akta kontroli str. 65-61, 199-224)

Kierownik Izby Dziecka wyjaśniła, że policjanci w trakcie przyjęcia nieletniego tłumaczą mu, jakie ma prawa i obowiązki wynikające z regulaminu. Każdorazowo robią to w sposób przystępny, adekwatny do wieku każdego dziecka. Zawsze pytają nieletnich czy wszystko jest dla nich jasne i zrozumiałe, stosując indywidualne podejście do każdego i kierując się jego dobrem.

(dowód: akta kontroli str. 72, 239-242)

Wyjaśniła ponadto, że w latach 2013 – 2015 w Placówce przebywali nieletni innych narodowości niż polska (czeczeńskiej, bułgarskiej, rumuńskiej, włoskiej). Placówka nie dysponowała wówczas regulaminem w językach obcych, jednakże zatrzymani nieletni bardzo dobrze rozumieli język polski.

W trakcie trwania kontroli NIK wydrukowano ze strony internetowej Komendy Głównej Policji regulaminy w 12 językach europejskich, które zostały udostępnione w pokoju przyjęć nieletnich do Placówki.

(dowód: akta kontroli str. 239-242)

Nieletni umieszczeni w Izbie Dziecka mieli prawo do nawiązania kontaktu z rodzicem, opiekunem lub adwokatem oraz do przyjmowania odwiedzin tych osób. Odwiedziny odbywały się w pomieszczeniu do tego wyznaczonym, w obecności funkcjonariusza Policji i były odnotowywane w rejestrze odwiedzin. Kierownik Izby praktykę tę wyjaśniała koniecznością przestrzegania art. 9 pkt 1 Zarządzenia Nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka⁷, w myśl którego „policjantom pełniącym służbę w izbie zabrania się pozostawiania bez nadzoru nieletnich umieszczonych w izbie”. Kierownik wyjaśniła też, że nie odmawiano udzielenia zgody na odwiedziny. Nie był prowadzony rejestr odmów. W przypadku nieudzielenia zgody byłoby to odnotowane w książce przebiegu służby.

(dowód: akta kontroli str. 239-242)

Nieletnim umożliwiano kontaktowanie się z osobami z zewnątrz, przez telefon (przenośny), który był udostępniany po wybraniu przez funkcjonariusza Policji numeru telefonicznego podanego przez nieletniego.

(dowód: akta kontroli str. 230-236, 254)

W trakcie przyjmowania do Izby Dziecka nieletni byli poddawani sprawdzeniu odzieży i ciała, w tym z wykorzystaniem ręcznego detektora metali. Czynność tę przeprowadzali funkcjonariusze tej samej płci, co nieletni, a wynik sprawdzenia odnotowywali w aktach osobowych nieletniego.

(dowód: akta kontroli str. 230-236, 157-176)

Na czas pobytu w Placówce nieletni otrzymywali odzież, obuwie, bieliznę, przybory toaletowe: szczoteczki i pastę do zębów oraz jednorazowe saszetki z mydłem i szamponem. Z własnej odzieży mogli korzystać, wówczas gdy czas ich pobytu nie przekraczał czterech godzin.

(dowód: akta kontroli str. 239-242)

Policjanci z Izby Dziecka mieli do dyspozycji środki przymusu bezpośredniego w postaci: kasku zabezpieczającego, kaftanów bezpieczeństwa, pasów obezwładniających. W kontrolowanych latach środki te nie były stosowane.

(dowód: akta kontroli str. 239-242)

W latach 2013 - 2015 nieletni nie składali skarg i wniosków na Placówkę. Według wyjaśnień kierownika Izby Dziecka, w sytuacji gdy nieletni złoży skargę lub wniosek na funkcjonowanie Placówki, rejestr taki zostanie niezwłocznie założony. Ponadto fakt ten zostanie udokumentowany w książce przebiegu służby. Kierownik wyjaśniła ponadto, że nieletnim umożliwia się pisanie listów, pism, skarg, przekazując im w tym celu papier oraz ołówek.

(dowód: akta kontroli str. 239-242)

Karą regulaminową wobec nieletniego naruszającego obowiązujący w Placówce regulamin, porządek dnia, bądź przejawiającego niewłaściwą postawę i zachowanie, było upomnienie. Nagrodą regulaminową za właściwą postawę i

⁷ Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 59 ze zm.

zachowanie, aktywne uczestnictwo w zajęciach i pracach na terenie Izby Dziecka oraz wzorowe przestrzeganie szczegółowego porządku dnia i regulaminu była ustna pochwała. Kary i pochwały odnotowywano w książce przebiegu służby.

(dowód: akta kontroli str. 239-242)

Naczelnik Wydziału Konwojowego, we wszystkich przypadkach pobytu nieletnich w Izbie Dziecka, kierował do sądu rodzinnego informację dotyczącą m.in. jego zachowania. Na 60 skontrolowanych spraw, tylko w jednej zachowanie nieletniego oceniono negatywnie.

(dowód: akta kontroli str. 67-68, 176)

1.4. Spełnianie przez policjantów skierowanych do służby w Policyjnej Izbie Dziecka wymogów dotyczących ukończenia doskonalenia zawodowego w zakresie metod i form pełnienia służby w Izbie

W okresie od 1.01.2013 r. do 30.09.2013 r. służbę w Izbie Dziecka pełniło 10 funkcjonariuszy Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Lublinie, którzy z dniem 1.10.2013 r. zostali przeniesieni do Placówki, utworzonej w strukturze Wydziału Konwojowego KWP. Od 1.02.2014 r. do 31.12.2015 r. służbę w Izbie Dziecka pełniło 11 policjantów, którzy posiadali wykształcenie wyższe (dziesięciu pedagogiczne i jeden techniczne).

Stosownie do wymogów § 3 Zarządzenia Nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka, wszyscy policjanci skierowani do służby w Izbie Dziecka posiadali ukończone doskonalenie zawodowe lokalne w zakresie metod i form pełnienia służby w policyjnej izbie dziecka. W 2014 i 2015 r. w szkoleniu z tego zakresu uczestniczyli wszyscy funkcjonariusze (11). Ponadto w ramach doskonalenia w latach 2013-2015 uczestniczyli w szkoleniach z zakresu m.in.: zastosowania odpowiedniej taktyki oraz właściwego doboru środków przymusu bezpośredniego w celu niedopuszczenia do zaistnienia wydarzenia nadzwyczajnego (3); psychologicznych aspektów radzenia sobie w sytuacji trudnej (3); udzielania pierwszej pomocy (5); przestrzegania praw cudzoziemców (1), zmian w procedurze karnej i wykroczeniowej (11), konwojowania i doprowadzania osób przez policjantów (4).

Dodatkowo ośmiu funkcjonariuszy ukończyło kurs specjalistyczny dla policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich, organizowany przez Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. W 2016 r. do odbycia kursu zostało wyznaczonych kolejnych dwóch policjantów Izby Dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 33-39, 249-250)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Wpływ przyjętych rozwiązań organizacyjnych i finansowych przyczyniających się do zapewnienia przestrzegania praw dzieci

Opis stanu faktycznego

Komendant Główny Policji w dniu 22 stycznia 2015 r. zaakceptował „Analizę dotyczącą funkcjonowania policyjnych izb w strukturach wydziałów konwojowych KWP/KSP w okresie 1.10.2013 r. - 30.09.2014 r.” Analizę przeprowadzono na podstawie informacji uzyskanych w tym zakresie z komend wojewódzkich oraz Komendy Stołecznej Policji.

Z informacji przekazanej przez KWP wynikało, że na terenie województwa lubelskiego funkcjonowała tylko jedna Izba Dziecka i dalsze jej działanie jest w pełni uzasadnione. Stan etatowy, po włączeniu Izby Dziecka w struktury Wydziału Konwojowego KWP w Lublinie, został zwiększony z 10 do 11 etatów. Docelowo, według opinii KWP, będzie wymagał zwiększenia o dodatkowe dwa etaty. Policjanci pełniący służbę w Placówce posiadali odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w pracy z nieletnimi. Każdego roku uczestniczyli w zajęciach w ramach lokalnego doskonalenia zawodowego z zakresu metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka. W ocenie KWP Izba Dziecka spełniała wszystkie wymagania techniczne określone przepisami prawa i nie istniała potrzeba dodatkowego wyposażenia w celu polepszenia warunków bytowych. Wystarczająca była również dla potrzeb jednostek organizacyjnych garnizonu lubelskiego liczba miejsc w Izbie Dziecka. W przypadku braku nieletnich, policjantom oddawano godziny nadliczbowe lub kierowano ich do realizacji zadań związanych z konwojowaniem i doprowadzeniem osób oraz do nadzoru nad nieletnimi hospitalizowanymi w zakładach opieki zdrowotnej.

(dowód: akta kontroli str. 14-19)

W okresie objętym kontrolą NIK, liczba dni, w których w Izbie Dziecka nie przebywali nieletni wynosiła: 51 w 2013 r., 102 w 2014 r., 126 w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 55)

2.2. Z uwagi na usytuowanie Izby Dziecka w budynku VII Komisariatu Policji, wszystkie koszty za media dostarczane do obiektu przy ul. Wyżynnej, ponoszone były na podstawie zawartych umów przez KWP z rozdziału 75405 *Komendy powiatowe Policji*. Nie wydzielano kosztów funkcjonowania Izby Dziecka oraz pozostałych jednostek mających siedzibę w budynku.

(dowód: akta kontroli str. 245)

Wydatki rzeczowe poniesione na funkcjonowanie Izby Dziecka wyniosły w badanym okresie 326,1 tys. zł, w tym:

- w 2013 r. - 165,6 tys. zł, z tego: 114,8 tys. zł (69,3%) przeznaczono na pierwsze wyposażenie Placówki (pościel i ubrania, sprzęt kwaterunkowy, sprzęt kuchenny, alkomaty, detektor metali, wyposażenie biurowe i sprzęt łączności); 10,7 tys. zł (6,5%) na wyżywienie zatrzymanych dzieci; 3,2 tys. zł (1,9%) na pranie pościeli i odzieży. Opłaty poniesione na utrzymanie (m.in.: na energię elektryczną, centralne ogrzewanie, gaz, wodę, ścieki, podatek od nieruchomości, trwały zarząd) stanowiły 31,5 tys. zł (19%),
- w 2014 r. - 91,7 tys. zł, w tym: 24,5 tys. zł (26,7%) wydatkowano na pierwsze wyposażenie (sprzęt kwaterunkowy i kuchenny); 6,9 tys. zł (7,5%) na wyżywienie osób zatrzymanych oraz 3,2 tys. zł (3,5%) na pranie pościeli

i odzieży. Opłaty na utrzymanie Placówki (m.in.: energię elektryczną, centralne ogrzewanie, gaz, wodę, ścieki, podatek od nieruchomości, trwały zarząd) wynosiły 49,6 tys. zł (54,1%)

- w 2015 r. – 68,8 tys. zł, z przeznaczeniem na bieżące funkcjonowanie, w tym m.in. na energię elektryczną 31,2 tys. zł (45,3%), gaz 14,1 tys. zł (20,5%), serwis klimatyzatorów i innych systemów 1,3 tys. zł (1,9%), podatek od nieruchomości 5,0 tys. zł (7,3%). Na wyżywienie osób zatrzymanych przeznaczono 4 tys. zł (5,8%), a na pranie bielizny pościelowej 2,4 tys. zł (3,5%).

(dowód: akta kontroli str. 177-179)

Wynagrodzenia funkcjonariuszy Policji (oraz pracownika cywilnego zatrudnionego w okresie od 1.01.2013 r. do 30.09.2013 r.) wyniosły ogółem 1.960,5 tys. zł, w tym: w 2013 r. - 604,6 tys. zł, w 2014 r. - 666,4 tys. zł, w 2015 r. - 689,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 45-54)

Roczne koszty funkcjonowania Izby Dziecka w 2013 r. wyniosły 770,2 tys. zł, w 2014 r. 758,1 tys. zł, a w 2015 r. 758,3 tys. zł. Dienne koszty utrzymania Placówki w tych latach były zbliżone i wynosiły 2,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 255)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Nadzór nad działaniami policyjnej izby dziecka

Opis stanu
faktycznego

3.1. Monitorowanie funkcjonowania izb dziecka przez Komendę Wojewódzką

Komendant Wojewódzkiej Policji w Lublinie wyjaśnił, że dotychczas nie prowadzono analiz dotyczących funkcjonowania Policyjnej Izby Dziecka Wydziału Konwojowego KWP w Lublinie, ponieważ zarówno budynek oddany do użytku pod koniec 2013 r., jak i wyposażenie, są w bardzo dobrym stanie. Usługi zbiorowego żywienia nieletnich i pralnicze są uzależnione od bieżących potrzeb osób umieszczonych w Placówce. Zakup sprzętu i materiałów, z uwagi na ograniczone środki budżetowe KWP, odbywa się z uwzględnieniem racjonalnego i oszczędnego gospodarowania. Zapotrzebowania Policyjnej Izby Dziecka w tym zakresie, kierowane do Wydziału Zaopatrzenia, podlegają nadzorowi Naczelnika Wydziału Konwojowego KWP.

(dowód: akta kontroli str. 252-253)

W wyjaśnieniach dotyczących zdiagnozowanych problemów i trudności systemowych z realizacją zadań policyjnych izb dziecka Komendant podał, że w celu wyeliminowania nieprawidłowości związanych z doprowadzaniem i umieszczaniem nieletnich w Placówce, w 2015 r. opracowano i wdrożono „Procedury przyjęcia nieletniego do Policyjnej Izby Dziecka Wydziału Konwojowego KWP w Lublinie ...” oraz „Obowiązki policjanta związane z Procedurą zatrzymania nieletniego.” Ich założeniem było ujednolicenie dokumentacji niezbędnej do umieszczenia nieletniego w izbie dziecka, oraz pomoc policjantom realizującym czynności służbowe z osobami nieletnimi. Procedury zostały przesłane do jednostek

i komórek organizacyjnych Policji garnizonu lubelskiego. Wskazał, że problemem są sytuacje, gdy dyrektorzy młodzieżowych ośrodków wychowawczych nie wywiązują się z terminowego odbioru z Izby Dziecka nieletniego w trakcie samowolnego pobytu poza ośrodkiem, wbrew obowiązкови odebrania go w ciągu 48 godzin od powiadomienia o zatrzymaniu. Mimo że nieletni może w takim przypadku przebywać w Izbie Dziecka do pięciu dni, o przekroczeniu terminu 48 godzin powiadamiany jest sąd rodzinny. W 2015 r. odnotowano siedem przypadków nieodebrania nieletniego przez dyrektorów młodzieżowych ośrodków wychowawczych w ciągu 48 godzin od powiadomienia o zatrzymaniu. Kłopotliwe dla Policji są też przypadki, gdy dyrektorzy młodzieżowych ośrodków wychowawczych odmawiają odebrania wychowanka (motywując to np. względami bezpieczeństwa w trakcie przewożenia go do ośrodka, brakiem pojazdu, brakiem odpowiedniej liczby wychowawców), próbując nakłaniać sąd do ponownego wystawienia nakazu doprowadzenia przez Policję. Nakaz rodzi po stronie Policji obowiązek doprowadzenia, a wraz z nim koszty, w szczególności gdy ośrodek znajduje się w dużej odległości od Lublina, a nie ma możliwości skierowania nieletniego do konwoju etapowego, odbywającego się raz w tygodniu (w środę).

(dowód: akta kontroli str. 252-253, 94-108, 109)

3.2.Nadzór służbowy oraz kontrola instytucji zewnętrznych w zakresie przestrzega praw nieletnich umieszczonych w Policijnej Izbie Dziecka

Izba Dziecka została skontrolowana przez sędziego Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie, na podstawie § 8 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń w sprawach nieletnich⁸. Kontrola przeprowadzona 9.03.2015 r. dotyczyła 2014 r., a przeprowadzona 27.02.2016 r. - 2015 r. Kontrolami objęto: dokumentację prowadzoną w Izbie Dziecka, legalność umieszczenia, pobytu i zwolnienia nieletnich, przestrzeganie praw i obowiązków nieletnich, warunki bytowo-sanitarne. W obu przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości. Izba Dziecka w badanych zakresach prowadzona była bez zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str. 135-151)

W lutym 2016 r. Izba Dziecka została poddana kontroli sanitarnej przez Państwowego Inspektora Sanitarnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na obszarze województwa lubelskiego. Zakres kontroli obejmował: higienę pracy, ocenę stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy, higienę środowiska. W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, a w protokole odnotowano m.in., że stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń Placówki nie budzi zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str. 128-134)

Inne podmioty (w szczególności: Krajowy Mechanizm Prewencji, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu) nie prowadziły audytów oraz kontroli Izby Dziecka w okresie objętym nin. kontrolą NIK. W latach 2013-2015 nie były prowadzone czynności wyjaśniające na podstawie art. 134i ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁹ (postępowania w sprawie

⁸ Dz. U. z 2009 r., Nr 107, poz. 894.

⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 355 ze zm.

przewinień dyscyplinarnych) oraz kontrole KWP, dotyczące funkcjonowania Izby Dziecka. Nie wpływały także skargi albo anonimy.

(dowód: akta kontroli str. 40-44, 239-242)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w działalności Izby Dziecka w zbadanym zakresie, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Lublin, dnia 31 maja 2016 r.

Kontrolerzy
Barbara Koszałka
Doradca ekonomiczny

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis

Anna Kowalska
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

¹⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 i z 2016 poz. 677

